

Müzik Estetiği Üzerine

Dr. Ülkü Sevim ŞEN

2. Baskı

Ülkü Sevim ŞEN

MÜZİK ESTETİĞİ ÜZERİNE

ISBN 978-605-318-324-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2015, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları

Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.

Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Aralık 2015, Ankara

2. Baskı: Mart 2016, Ankara

Yayın-Proje: Didem KESTEK

Dizgi-Grafik Tasarım: Didem KESTEK

Kapak Tasarımı: Ümmü Gülsüm ENGIN

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.

İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105

Yenimahalle/ANKARA

(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

SANATI, SANATÇIYI SEVEN, YAPTIĞI İCRAATLARLA ÖNE ÇIKARAN...
TÜRK KADININI SAYGIN BİR KONUMA GETİREREK İLİM'DE, SİYASETTE,
YAŞAMIN HER ALANINDA YÜCELTEN...
TÜRK GENÇLERİNİ, TÜRK ÇOCUKLARINI, HALKINI, BU VATANI
EMANET EDECEK KADAR ÇOK SEVEN...
BÜYÜK TÜRKİYE ÜLKÜSÜ İLE CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU,
BÜYÜKÖNDER, BAŞKUMANDAN, BAŞÖĞRETMEN
GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN AZİZ ANISINA İTHAF OLUNUR...

*Bil ki bir aynadır dünya baştan sona,
Yüz güneş ıştır her bir atomunda.
Yüz okyanus oluşur,
Parçalarsan bir damla suyu.
Baktığında bir kum tanesine,
Bir adamı görebilirsin.
Bakarsan ayrıntılarına,
Fil gibi görünür sivrisinek.
Nil'e benzer yağmur damlası,
Bakarsan niteliklerine.
İçinde yüzlerce harman taşır,
Tek tahıl tanesi.
Yerleşir bir damlanın özüne dünya.
Bir yaşam okyanusu
Sivrisineğin kanadında.
Bir cennet barınır gözünde insanın.
Pek küçükse de özü tohumun,
Burda durur iki dünyanın tanrısı.*

Mahmud Shabistari

Ülkü Sevim ŞEN

1976 yılında Kars'ta doğdu. 1993 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümüne girdi. 1997 yılında mezun oldu. Aynı yıl Kars Anadolu Lisesine müzik öğretmenleri olarak atandı. 1999 yılında Erzurum Rıfki Salim Burçak Kız Meslek Lisesine atandı. Erzurum ilinde çeşitli okullarda görevlendirme ile müzik öğretmenliği yaptı. 2000 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Müzik Eğitimi alanında Yüksek Lisans eğitimine başladı. Yüksek Lisans eğitimi sürecinde Prof. Dr. Babek KURBANOV'dan Müzik Estetiği ve Sanat Felsefesi dersleri ayrıca Öğr. Gör. Dr. Rafael MEMEDALİYEV'den Keman dersleri aldı. 2002 yılında Doç. Dr. Ilgar İMAMVERDİYEV danışmanlığında "Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik İhtiyaçları" adlı tezi ile Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı. 2007 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde (35. Madde ile) doktora eğitimi yapmak üzere Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı. Doktora eğitimi sürecinde Prof. Dr. Ali UÇAN ile Müzik Eğitiminde Program Geliştirme, Prof. Dr. Salih AKKAŞ ile Müzik Sosyolojisi, Prof. Dr. M. Cihat CAN ile Müzik Teknolojisi, Prof. Nuray ÖZEN ve Prof. Feridun BÜYÜKAKSOY ile Seslendirme-Yorumlama (Keman Eğitimi), Prof. Dr. Ülker AKKUTAY ile Türk Eğitim Tarihi, Prof. Dr. H. Güzin SUBAŞI ile Gelişim ve Öğrenme alanlarında çalıştı. 2011 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Prof. Nezihe ŞENTÜRK danışmanlığında "Müzik Öğretiminde Bilgisayar Destekli Programlı Öğretim Yönteminin Etkililiği" adlı doktora tezi ile doktora eğitimini tamamladı. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim dalına Yrd. Doç. Dr. olarak atandı. Aynı kurumda Bireysel Çalgı (Keman Eğitimi), Genel Müzik Tarihi, Eğitim Müziği Dağarı, Eğitim Müziği Besteleme, Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar ve (Müzik Eğitiminde) Öğretim Teknolojileri Materyal Tasarımı lisans derslerini yürütmektedir. Ayrıca Müzik Eğitiminde Felsefi Yaklaşımlar ve Müzik Estetiğine Giriş adlı yüksek lisans derslerini yürütmektedir.

ŞEN'in ulusal ve uluslararası bilimsel dergilerde yayımlanmış müzik eğitimi ve müzikoloji ile ilgili çeşitli konularda makaleleri bulunmaktadır. Ayrıca yurtiçi ve yurt dışında katıldığı sempozyum, kongre ve konferanslarda bildiriler sunmuş bunların birçoğu yayımlanmıştır. Yapmış olduğu bilimsel yayınlar ile TÜBİTAK Uluslararası Bilimsel Yayın Teşvik ödülü (2014) ve Atatürk Üniversitesi tarafından "Güzel Sanatlar Alanında" makale dalında birincilik ödülüne (2015) layık görülmüştür. Yazar halen Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim dalında Yrd. Doç. Dr. olarak görevini sürdürmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.

ÖN SÖZ

Müzik; estetik yönünü, ezgiler aracılığıyla insanın ruhuna ve yüreğine hitap etmeyi başarabildiğinde sunar. Müzik ve insan arasındaki bu etkileşim, özel bir bağı dönüştür. Müziğin yol açtığı haz nedeniyle sadece çalgıları veya daha özelde kişilerin kültürünü yansıtan yöresel çalgıları görmek bile çoğu insanın güzel duygular yaşaması için yeterli gelebilmiştir. Müzik, yalnızca müziği meslek edinmiş kişiler veya müzikle yakından ilgilenen kişiler tarafından değil, toplumun büyük bir kesimi tarafından beğeni duyulan bir sanat türü olmuştur. Böylesine ince bir sanata dair, müzikal güzellikleri müzik estetiği adı altında okuyucuya sunmak zorlu bir süreci de beraberinde getirmektedir.

“Müzik Estetiği Üzerine” adıyla siz değerli okuyuculara sunduğum çalışma, üç buçuk yıl gibi bir zaman dilimi içerisinde oluşturulup, düzenlenmiş son şekline getirilmiştir. Bu zorlu yolda çalışmamın başladığı günden yayın aşamasına geleceği güne kadar; emekleri, destekleri ve eleştirileri ile yanımda olan değerli insanlar, varlıkları ile bana güç katmışlardır. Kendilerine minnet duygularımı bildirmeyi bir borç olarak gördüğüm değerli hocalarım, arkadaşlarım ve aileme şükranlarımı sunmak istiyorum.

Öncelikle öğrencisi olmamı hayatımın dönüm noktası ve şansı olarak kabul ettiğim Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında uzun yıllar görev yaparak sayısız öğrenci yetiştiren “hocaların hocası” saygıdeğer hocam emekli Prof. Dr. Ali UÇAN’a kitap yazma sürecinde çalışmamı baştan sona titizlikle değerlendirerek, sunduğu katkıları ve manevi desteği için çok teşekkür ediyorum. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe bölümünde görev yapan saygıdeğer Doç. Dr. Ali UTKU beyefendi’ye çalışmamın başlangıç aşamasından itibaren çalışmamı defalarca okuyarak yönlendirdiği için, eleştirileri için, engin sabrı ve yardımları için çok teşekkür ediyorum. Gaziantep Üniversitesi Devlet Konservatuarında görev yapan müzik estetikçisi değerli hocam Prof. Dr. Babek KURBANOV’a desteği ve eleştirileri için çok teşekkür ediyorum.

Çalışmam esnasında desteklerini esirgemeyen Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan değerli dostlarım Doç. Dr. Mehtap Aydın UYGUN’a, Doç. Dr. Ferit BULUT’a, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde görev yapan Yrd. Doç. Dr. Reyhan KELEŞe beni yüreklendirerek, çalışmamın şekillenmesindeki katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca okuyucu kitlesinin önemli bir kesimini oluşturacağını düşündüğümüz öğrencilerimiz adına desteği ve fikirleri ile katkı sağlayan Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğrencim Mehmet BAKI'ye çok teşekkür ediyorum. Kitap kapağını tasarlayan canım kardeşim grafiker Ümmü Gülsüm ENGİN'e çok teşekkür ediyorum. Son olarak aileme, değerli eşim Yrd. Doç. Dr. Yavuz ŞEN'e ve biricik evladım Ceyhun Görkem ŞEN'e sabırlı bekleyişleri ve desteklerinden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Her çalışma kendi bilimsel çerçevesi içerisinde okuyucusuna faydalı olacak şekilde ulaştırılmayı, anlaşılmayı hedefler. Bu çalışmanın da müzik estetiği konusuna ilişkin temel bir kaynak olarak özellikle müzik eğitimi alanında bir boşluğu doldurması ve bu alana ilişkin yeni çalışmalara öncü bir çalışma olması dileğiyle...

Ülkü Sevim ŞEN

e-mail: usevimsen@gmail.com

ERZURUM, MART 2016

MÜZİK ESTETİĞİ ÜZERİNE KİTABINI SUNARKEN

İnsan yaşamının en doğal ve en temel, en soylu ve en etkili kültür öğelerinden biri Müziktir. *Müzik kültürü* eşsiz bir yaşam biçimi olarak sanatsal, bilimsel, teknik ve felsefi boyutları olan çok geniş bir alandır. *Müzik alanı* çoğun *sanatsal* veya *sanat ağırlıklı* bir alan olarak kabul edilmekle birlikte uygar dünyada *sanatsal*, *bilimsel*, *teknik* ve *felsefi* boyutlarıyla çok yönlü bir bütün olarak görülür, tanımlanır ve nitelendirilir. Bu görüş, tanımlayış ve nitelendirışten yola çıkılarak müzik alanı kendi içinde *müzik sanatı*, *müzik bilimi*, *müzik teknolojisi* ve *müzik felsefesi* denilen ana kollara ve her kol içinde çeşitli dallara ayrılır. Bu çağdaş ayırım ve adlandırma *tekil* olarak yapılabildiği gibi çoğul olarak da yapılabilir. Çoğul olarak yapıldığında *müzik sanatları*, *müzik bilimleri*, *müzik teknolojileri* ve *müzik felsefeleri* kollarından söz edilir.

Müzik Alanını oluşturan tüm ana kollar ve dallar birbirlerinden ayrıık, kopuk ve bağımsız değildir. Çünkü müzik alanının kendine özgü genel çerçevesi içerisinde belli bir içyapısal birliği ve özyapısal bütünlüğü vardır ve bunu sağlayan bir *ortak özü* ile o özü taşıyan *ortak paydaları* bulunmaktadır. Bu ortak özün ve onu taşıyan ortak paydaların en odağında, en özeğinde hiç kuşkusuz *müziksel estetik* veya *müzik estetiği* gelmektedir. Başka bir deyişle müzik alanını oluşturan tüm kolların ve dalların *en ortak özü* ve *en ortak paydası* müzik estetiğidir. Bu özelliğiyle *Müzik Estetiği* müzik alanında kapsanan tüm kol ve dalların kilitlerini açan bir *maymuncuk* gibidir. Bu bakımdan günümüz dünyasında müzik alanının bütünüyle, herhangi bir koluyla veya dalıyla *genel*, *özengen* ve *mesleksel* kapsam ve düzeyde ilgili-ilişkili olan herkes bu maymuncuğu bilmek ve bilinçlice kullanmak durumundadır. Öyleyse herkesin müzikle ilgisinin-ilişkisinin kapsam, düzey ve derecesine göre müzik estetiği konusunda az çok bilgili ve bilinçli olması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Elinizdeki bu kitap işte bu gerekliliği görüp önemseyen ve onun doğurduğu gereksinimi genel anlamda, belli ölçüde gidermeyi amaçlayan yeni bir girişimin ve çabanın bir ürünüdür.

Müzik Estetiği kimilerince kimi yönleriyle gizemli bir alan sanılsa da çağdaş dünyada bireylerin, toplumların ve insanlığın müziksel yaşam, kültür ve eğitimlerini geliştirici çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda ülkemizde Cumhuriyetin ilk evrelerinde gerçekleştirilen köklü atılımların ardından yaşanan duraksamalardan sonra belli evrelerde yeni çalışmalar gündeme gelmiştir. Özellikle müzik yükseköğretim kurumlarının tümüyle üniversitelere bağlanmasıyla müzik alanına ilişkin sanatsal, bilimsel, tekniksel ve felsefi araştırma ve incelemeler ile bunlara dayalı yayınlar giderek artan bir hız ve yoğunluk kazanmıştır. Ancak bu süreçte

müzik estetiğine ilişkin olanlar henüz çok azdır. Öyle ki elimizde doğrudan ve sadece müzik estetiği konulu Türkçe bir çeviri ve bir telif kitap ile bir kitap bölümü ve bir bildiri bulunmaktadır. Bunun başlıca nedenlerinden biri olarak belirtmek gerekir ki müzik estetiği üzerinde çalışmak kolay değildir, epey zordur. Çünkü *müzik estetiği* hem *müzik içi* hem de *müzik dışı alanlararası bir alandır*. Bu yönden son derece karmaşık ve çapraşık bir *bileşke alan* sayılır. Bu nedenle salt bu konu üzerinde yapılmış çalışma sayısı epey sınırlıdır. Bu durum bu kitabın kaynakçasına bakıldığında da açıkça görülebilir.

Bunların farkında ve bilincinde olan Yrd. Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN bilinen zorluğa ve son derece karmaşıklığa-çapraşıklığa karşın yürekli bir girişimle bu çalışmayı yapmış bulunmaktadır. Epey uzun süren dikkatli ve özenli bir *araştırma-inceleme ürünü* olan çalışmasını kitaplaştırarak sizlerle paylaşmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN'in bu kitabı esas olarak *tarama-inceleme ve çözümleme-alıntılama* temeline dayanan bir nitelik taşıyor. Bu bağlamda uzun sürede yapılan çok yönlü, geniş kapsamlı alanyazın taramasında konuyla doğrudan ve dolaylı ilgili görülen basılı kaynakların hemen hemen tümüne ulaşılmış, her biri incelenip çözümlenmiş, her birinden uzun veya kısa çeşitli alıntılar yapılmış bulunuyor. Bu alıntılar konuya ilişkin süzölmüş görüş ve düşünceler, tanım ve açıklamalar ile yorum ve değerlendirmeler içeriyor. Bunlar yazarın kendi tanım, saptama-açıklama, yorum ve değerlendirmeleriyle beş ana bölüm hâlinde derlenip-toplanıp dizgesel bir bütünlüğe kavuşturuluyor. Her bölüm altbölümler hâlinde düzenlenip ayrıntılanarak kendi içinde tutarlı bir yapı ortaya çıkmış oluyor. Bütün bu nedenlerle kitabın *Müzik Estetiği Üzerine* biçiminde adlandırılmış olması çalışmanın amaç, kapsam ve içeriğine uygun düşüyor.

Kitap, müzik estetiği alanında derli toplu, bağımsız bir telif çalışma özelliği taşıyor. Bu özelliğiyle alanında öteden beri görülen bir boşluğun önemli bir bölümünün doldurulmasına ve duyulan gereksinimin önemli ölçüde giderilmesine anlamlı bir katkı sağlamayı amaçlıyor. Bu nedenlerle işlevsel ve işe yarar bir çalışma olarak değerlendirilip ilgililerin yararlanmalarına sunuluyor. Böylesine değerli bir çalışma yaparak daha şimdiden alana anlamlı bir katkıda bulunan Yrd. Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN'i candan kutluyorum.

Kitap, alanında ve türünde ülkemizde yapılan bağımsız telif çalışmalarının ilklerinden biri olması nedeniyle doğal olarak her türlü yapıcı eleştiri, öneri ve katkıya açıktır. Bu bakımdan zamanla ilgililerden gelebilecek bu tür dönütlerle kitabın kuşkusuz daha da olgunlaştırılarak geliştirilmesi beklenir.

Bu duygu, düşünce ve beklentilerle kitabın tüm edinenlere, okuyanlara ve kullananlara çok yararlı olacağını umuyorum. Bu umuyla bu tür çalışmalara yenilerinin katılmasını, eklenmesini ve böylece alana ilişkin kaynakların artıp çeşitlenerek zenginleşmesini diliyorum.

Ankara, 29 Ekim 2014

Prof. Dr. Ali UÇAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	vi
MÜZİK ESTETİĞİ ÜZERİNE KİTABINI SUNARKEN	viii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

MÜZİK VE MÜZİĞİN TEMEL ÖĞELERİ

Müzik Kavramı	6
Müziğin Temel Öğeleri	13
Ses	14
Ritim.....	15
Melodi/Ezgi.....	16
Armoni.....	16

2. BÖLÜM

ESTETİK VE ESTETİĞİN TEMEL KAVRAMLARI

Estetik Kavramı	20
Estetik Özne (Süje) -Estetik Nesne (Obje)	22
Estetiğin Kapsamı	23
Estetiğin Amacı.....	25
Estetik ve Güzel Kavramı	26
Estetik Değer	30
Estetik Beğeni.....	32
Estetik Algı	33
Estetik Algılama Sürecinde Duyular.....	35
Estetik Alımlama	37
Estetik Haz.....	38
Estetik Yargı.....	40
Estetik Kuramlardan: Mimesis ve Katharsis	43

3. BÖLÜM

SANAT ESTETİK İLİŞKİSİ

Sanat Kavramı.....	48
Sanatçı.....	49
Sanat Yapıtı/Eseri (Objekt)	50
Alımlayıcı (Süje).....	52
Sanatın Amacı/İşlevi	53
Sanatın Kapsamı	55
Sanatın Dili.....	55
Sanat Eğitiminde Estetik Eğitimin Rolü.....	56
Müzik Eğitiminde Estetik Eğitimin Rolü	59

4. BÖLÜM

MÜZİK ESTETİĞİ

Müzik Estetiği Kavramı	64
Müziğin Dili (Notalar)	67
Müzik Yapıtının Oluşturucusu/Besteci	68
Müzik Yapıtını Seslendiren/Yorumcu.....	71
Müzik Yapıtında Biçim-İçerik.....	73
Müziğin Duygularla İlişkisi.....	76
Müzikte Güzel Kavramı.....	80
Müzikte Estetik Haz Algısı.....	84

5. BÖLÜM

TÜRK MÜZİĞİNE ESTETİK BİR BAKIŞ

Genel Özellikleri ve Estetik Yönüyle Türk Müziği.....	90
Müzik Kültür İlişkisinde Türk Müziği	102
SONSÖZ.....	107
Kaynakça.....	111
Dizin.....	121

İnsan seslerle örölü dünyada yaşamaya başladığı andan itibaren müziğe kayıtsız kalamaz, duyduğu çeşitli sesler insan üzerinde bir etki oluşturur. Müzik, çoğu zaman insan yaşamının bir parçası konumundadır: en unutulmaz yaşantılar müzik ile hatırlanır ve müzik dinlenilmeye başlandığında bizi farklı diyarlara götürebilen güçlü bir etkiye sahiptir.

Müziği; sosyal, ekonomik, kültürel her tür olgu ve olay ile ilişkilendirmek mümkündür. Sosyal, ekonomik, kültürel olgu ve olaylar müziğe etki ederken, müzik de insanlar üzerinde etkisini sürdürmeye devam eder. Müzik ortaya çıktığı, ait olduğu kültürü yansıttığı gibi toplumun sanatı ele alma, değerlendirme tarzı da müziğin insan hayatındaki yeri ve işlevlerine farklı biçimlerde yansiyabilmektedir. Müziğin toplum tarafından algılanışında onun çoğunlukla, bir tüketim aracı olarak mı ya da bir sanat yapıtı olarak mı değerlendirildiği; bestelenen, söylenen, dinlenen müziklerin niteliğini etkileyebilmektedir.

Müzik, popüler kültür ürünü olarak, eğlenme amaçlı kullanılan bir araç olma özelliğine sahiptir. Fakat popüler kültürü yansıtan veya eğlenme amacıyla kullanılan müziklerde de belirli nitelikler aranması gerekmektedir. Müziğin, tüketim kültürünün, niteliksiz, kaliteden yoksun, bozucu etkileri ile çocukların, gençlerin müziksel beğeni yoksunu olarak yetişmeleri, toplum için de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Müziği doğru bir şekilde ele almayan toplumlar müzik hakkında yanlış algıya sahip olabildikleri, niteliksiz, kötü örneklerle, bilinçsizce kapıldıkları görülmektedir. Sanatın ve sanatçının hak ettiği değeri bulamadığı toplumlar sadece niteliksiz yönelmemekte aynı zamanda sanatsal üretimden uzaklaşarak, verimsiz bir topluma dönüşmektedirler. Oysaki sanattan anlayan, sanat eserleri üretebilen toplumlar, gelişime açık ve uygar toplumlardır.

Müziğin, bireye ve topluma kültürel, ekonomik, eğitsel açıdan katkı sağlamak gibi çeşitli işlevleri vardır. Müziğin, insanın varlığını tüm duyusallığı ile etkisi

altına alarak, belirli bir beğeni oluşturup, haz duymasını sağlayan yönü ise müziğin estetik işlevi olarak açıklanabilir. Müziğin estetik güzellikleri, nitelikli/sanatsal müzik eserleri ile ortaya çıkabilir. İçerisinde yaşadığımız müziksel çevrede, güzel, nitelikli müzik eserlerini ayırt edebilmek için sanat eğitimine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Sanatın bir alanı olan müziği, sanatsal/estetik yönü ile değerlendirerek, bu yönü ile algılayabilmek insanların belli bir anlayış ve eğitime sahip olmalarını gerektirir. Bu anlayışa/düşünceye sahip olma kendiliğinden oluşabildiği gibi insanın kişilik gelişiminin başladığı okul öncesi dönemi de kapsayan yaşamın ilk yıllarından itibaren yavaş yavaş geliştirilebilir. Genel anlamda öncelikle sanatın daha sonra müziğin amaç, kapsam ve işlevselliğinin kavranmasıyla verilecek eğitimin, geniş bir zaman dilimini kapsayacak şekilde aşamalılık göstermesi ve bir sisteme oturtulmuş olarak sunulması, bu sürecin daha sağlıklı yürütülebilmesi açısından gereklidir.

Sanat eğitiminin, yaşamın ilk yıllarında verilmeye başlanmasıyla, bireylerde sanat sevgisi daha içten ve kalıcı olabilmekte ayrıca bireylerin yeteneklerinin erken dönemlerden itibaren geliştirilerek sanata yatkın kılınması ile yaşamında sanata yer vererek sanatsal ürünler ortaya koyabilen, sanat ürünlerini estetik olarak algılayabilen nesiller yetiştirilmesi sağlanmaktadır.

Sanatı, sadece duyuları harekete geçiren, zamanımızı hoş bir şekilde değerlendirmemizi sağlayan, hayatımızı süsleyen bir etkinlik olarak değerlendirmek doğru bir yaklaşım değildir. Sanat, insana yaşama sevinci verebildiği, bakış açısını genişleterek zenginleştirdiği, yaşam sürecine üretken olarak katılımı sağladığı, sağlıklı düşünce ve davranışa yönlendirdiği sürece doğru değerlendirilmektedir. Sanatsal güzellikler yoluyla yaşama coşkusunu, sevincini hissedebilme, estetik bir algıdır. Sanatsal olarak algılanması yoluyla, müziğin insan ruhunda açığa çıkardığı hazsal coşku, müzikten alınan estetik hazdır.

Kişisel gelişim sürecinde sanata yaklaşımımız ve dinlediğimiz müziklerin sanatsal değeri, etkileri çok açık görünmemekle birlikte önemli bir role sahiptir. Müziksel etkinliklerde, alışık olduğumuz kalıplaşmış düşünce ve zevklerimizin dışına çıkarak, müziğin farklı türlerini; sanatsal değer taşıyan yönlerini göz önünde bulundurarak dinlemek, özümsemek, kişisel sanat görüşümüzde değişikliklere yol açabilir. Müziğin zengin yapısı kişisel sanat zevklerimizi geliştirecek güce sahip olduğundan, gelişim ve değişime açık olmak sanat kültürümüz üzerinde olumlu bir etki oluşturacaktır.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte, insanların manevi değerlerden uzaklaşarak bir anlamda maddeler dünyasına yönelmeleri ruh sağlığına olumsuz yönde etki etmektedir. İnsanların maddiyat ve maneviyat arasında bir denge kurmaları, ruh sağlığını korumaları için sanat ve sanatın boyutlarından biri olan müzik, sanatsal/estetik işlevi ile bu görevini yerine getirmeye hazırdır. Bu yönüyle bakıldığında da dinlediğimiz müziklere karşı seçici davranmanın, ruhumuza uygun, ruhu oğşayan eserleri tanımanın, keşfetmenin önemi ortaya çıkmaktadır.

Müzik eserlerini sanatsal/estetik özelliklerini dikkate alarak dinleme veya seslendirme ile bireyin kazanabileceği davranışları özetleyecek olursak; “estetik/sanatsal bir müzik beğenisine sahip olabilmek; ulusal ve uluslararası müzik eserlerini tanıyabilmek; insani yeti ve yeteneklerini geliştirerek estetik ve sanatsal özellikte eserler üretebilmek; sanatsal üretime katkı sağlayabilmek; müzik eserlerinden estetik haz alınması ile manevi zenginliklerin farkına varabilmek ve tüm bu davranışlar yoluyla geniş bir bakış açısına sahip olabilmek” şeklinde sıralanabilir.

Müziğin sanatsal/estetik olarak bireyi ve toplumu geliştirme sürecinde başarı sağlanabilmesi için gerekli olan ön şart ise öncelikle sanat ve müziğe yönelik bilinçli bir yaklaşım sergilemektir. Öncelikle okullarda sanat eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan müzik eğitimi yoluyla, daha sonra toplumun sanatsal gelişimine katkı sağlayacağı düşünülen TRT Kurumu, Kültür Bakanlığı müzik toplulukları, senfoni orkestraları ve operalar gibi çeşitli sanat kurumları yoluyla, bireylerin dikkatlerinin müziğin estetik yönü üzerine çekilmesi sağlanabilir. Toplumun geniş kesimine sanat değeri taşıyan eserler tanıtılarak, dinlemeleri için uygun ortamlar oluşturulabilir. Bu konuda geliştirilecek, düzenlenecek devlet politikaları ile toplumun büyük bir kesiminin estetik/sanatsal müzik eserleri aracılığıyla müzikal beğeni sahibi olması, toplumun sanatsal gelişimine yansıtılabilir.

Ülkemizde müzik eğitimi verilen kurumların öğretim programlarında, Müzik Estetiği derslerine seçmeli ders kapsamında veya yüksek lisans dersleri içerisinde yer verildiği görülmektedir. Oysa bu dersin sanat kültürü kazanma sürecinde gerekliliği göz önünde bulundurularak (Güzel Sanatlar Liseleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Konservatuvarlar ve Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları) öğretim programlarında mutlak surette yer alması sağlanmalıdır. Özellikle yükseköğretim basamağında müzik eğitimi verilen kurumların lisans ve lisansüstü programlarında Müzik estetiği derslerine yer verilmesinin; seslendirilen/yorumlanan eserlere müzikal ifade/derinlik kazandırılabilmesi, müziğin teori ve uygulama boyutlarının bütünlük kazanması, gelişmiş müzik beğenisine sahip olmanın öneminin kavranması ve kavratılması açısından gerekli olduğu